

VIATA SFÂNTULUI VOIEVOD
ȘTEFAN CEL MARE

– ediția a doua, revizuită și adăugită –

Apare cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Pimen,
Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților

Editura Mitropolit Iacov Putneanul
Mănăstirea Putna, 2019

„CEA MAI CURATĂ ICOANĂ A SUFLETULUI POPORULUI ROMÂN”

Lumina vieții întâiului ctitor al Putnei a strălucit cu multă putere celor din vremea lui și celor de după el, atât românilor, cât și străinilor. În viața sa pământească, Sfântul Ștefan a fost un vas plin cu multe daruri ale Duhului Sfânt, iar după trecerea la cele veșnice el nu a părăsit pe cei cărora le-a purtat de grijă în cei 47 de ani de domnie.

În troparul Sfântului Voievod Ștefan cel Mare, Biserica îl numește „apărător neînfriecat al credinței și patriei străbune, mare ctitor de locașuri sfinte”, căci, prin el, Dumnezeu a păzit credința strămoșească a românilor, Ortodoxia întreagă și toată creștinătatea și prin el a înzestrat poporul român cu zeci de biserici și mănăstiri.

Pentru dragostea sa de oameni, prin care s-a făcut una cu poporul pe care l-a condus, plângând când acesta a plâns, bucurându-se când s-a bucurat și mereu purtându-i de grijă, Sfântul Ștefan s-a făcut o icoană a lui Hristos în această lume și a devenit un model de conducător politic credincios. De aceea, pe drept, cărturarul și voievodul Dimitrie Cantemir l-a numit „domn mai presus de orice laudă”, iar istoricul Nicolae Iorga l-a considerat „cea mai curată icoană a sufletului poporului român”.

Sfântul Ștefan s-a născut puțin înainte de anul 1440, părinții săi fiind Voievodul Bogdan al II-lea al Moldovei și Doamna Maria Oltea.

Încercările grele pe care Dumnezeu le-a îngăduit în viața sa au început din copilărie. În 1451, tatăl său a fost ucis de către Petru Aron, pentru a-i lua tronul, tânărul Ștefan fiind nevoit să se refugieze în Transilvania, la curtea lui Iancu de Hunedoara.

▲ Tablou după litografia realizată de Costin Petrescu în 1904, cu ocazia Serbării a 400 de ani de la trecerea la cele veșnice a voievodului. Cu acest prilej, Nicolae Iorga a publicat „Istoria lui Ștefan cel Mare”, în care scrie: „Într-însul găsim poporul românesc cea mai curată și mai deplină icoană a sufletului său: cinstit și harnic, răbdător fără să uite și viteaz fără cruzime, strașnic la mânie și senin în iertare, răspicat și cu măsură în grai, gospodar și iubitor al lucrurilor frumoase, fără nicio trufie în faptele sale, care i se par că vin printr-însul de aiurea și de mai sus.”

▲ Harta Europei în timpul domniei Sfântului Ștefan cel Mare. Imperiul Otoman era în plină expansiune în spațiul european. Pe lângă luptele cu turcii, Sfântul Ștefan a trebuit să facă față intențiilor de acaparare a țării din partea Ungariei și a uniunii polono-lituaniene.

Ajungând la vârsta potrivită, simțind că aceasta este voia lui Dumnezeu, în aprilie 1457, Sfântul Ștefan s-a îndreptat spre Moldova pentru a cuceri prin luptă tronul tatălui său, având și sprijinul domnitorului Vlad Țepeș din Țara Românească.

A devenit domn la 12 aprilie 1457, în Marșea Mare, după ce l-a înfrânt pe Petru Aron la Doljești, în ținutul Romanului. Sărbătoarea Sfințelor Paști o va petrece la Cetatea de scaun,

Suceava. Dumnezeuiescul har, care pe cei slabi și neputincioși îi întărește, iar pe cele cu lipsă le plinește, va face din tânărul voievod orfan de tată un Părinte al țării. Vreme de 47 de ani, va lumina ca o lumină a Învierii pentru poporul frământat pe atunci de războiul dintre frați și de amenințarea turcilor.

În acea perioadă, lipsa de pace stăpâna, de 25 de ani, Moldova. Fiii, nepoții și rudele marelui domn Alexandru cel Bun nu s-au arătat vrednici de strămoșul lor, ci s-au luptat între ei pentru putere, omorându-se unii pe alții, învrăjbind poporul și pierzând părți din țară. Cetatea Hotinului a ajuns în stăpânirea polonezilor, iar cetatea Chilia servea intereselor Ungariei. Atât de mare era dezbinarea în țară, încât, la un moment dat, au fost doi domni pe

▲ Iancu de Hunedoara a fost voievod al Transilvaniei și regent al Regatului Ungariei. Datorită tratatului pe care îl încheiase cu Bogdan al II-lea, l-a adăpostit pe viitorul domn Ștefan.

▲ Vlad Țepeș I-a sprijinit pe Sfântul Ștefan să îl învingă pe Petru Aron și să devină domn al Moldovei.

▲ Sultanul Mahomed al II-lea, cuceritorul Constantinopolului (1453), a fost cel mai important sultan cu care s-a luptat Sfântul Ștefan.

tronul țării, unul reprezentând interesele politice ale Poloniei, altul pe cele ale Ungariei.

În sud, turcii cucereau statele creștine unul după altul. Imperiul Otoman era în plin avânt asupra Europei, ajungând până la Dunăre. În 1396 căzuse Țaratul Bulgariei, iar în 1459 va cădea Despotatul Sârb. În 1453, sub conducerea sultanului Mahomed al II-lea, turcii au reușit să cucerească slăvitul oraș al Constantinopolului, capitala Imperiului Bizantin. După mai mult de

o mie de ani de viață creștină, în care a rezistat la zeci de asedii, capitala simbolică a Europei și a creștinătății ortodoxe a devenit capitala

Așezată pe malul drept al Nistrului, Cetatea Hotin este cea mai nordică cetate a Moldovei. A fost recuperată de sub ocupația poloneză de Ștefan cel Mare, care a refăcut-o. Datorită poziției strategice, a avut un rol extrem de important în vremea Sfântului Voievod. În prezent, cetatea este în Ucraina. ▼

▲ Harta Moldovei în timpul Sfântului Ștefan cel Mare, epoca cea mai înfloritoare a țării. Între crestele Carpaților și apa Nistrului, a reprezentat poarta creștinătății de care Imperiul Otoman nu a reușit să treacă.

Imperiului Otoman. Ierusalimul și toate locurile sfinte de la începuturile creștinismului erau sub ocupația musulmană. De asemenea, majoritatea locurilor unde se nevoiseră asceții din primul mileniu creștin și cele care fuseseră încreștinate prin sângele martirilor erau acum stăpânite de necreștini. De-a lungul timpului, în unele dintre ele nu vor mai rămâne aproape

deloc creștini, deoarece aceștia fie vor fi uciși, fie își vor pierde credința și se vor islamiza.

Domnul Moldovei știa toate acestea și simțea că tăvălugul otoman nu se va opri de la sine, ci va dori să-și continue înaintarea în Europa. Într-o scrisoare din 1475, trimisă Marelui Cneaz Ivan al III-lea al Moscovei, în care îl îndeamnă să facă alianță împotriva turcilor, Sfântul Ștefan spune despre țările ortodoxe din Asia Mică și Peninsula Balcanică, până la sudul Dunării, care au căzut sub turci: „câte țări au fost: cea grecească, și nu una, și cea sârbească, și bulgărească, și arbănească, și bosniacă – pe toate, pentru păcatele

▲ Mitropolitul Teoctist I al Moldovei l-a sus domn pe Sfântul Ștefan cel Mare în aprilie 1457 și i-a fost alături vreme de 21 de ani. A trecut la cele veșnice în 18 noiembrie 1478. Viața Sfântului Ștefan s-a desfășurat sub povățuirea și rugăciunea sa și a altor oameni sfinți ai vremii, precum Daniil Sihastru, Simeon de la Pângărați, Iosif de la Bisericiani.

noastre, Dumnezeu le-a supus păgânilor; iar acum, turcii au trecut Marea Neagră și au luat Caffa. Să luăm, dar, aminte de cu vreme.”

Din mila lui Dumnezeu, cu rugăciunile Maicii Domnului și ale sfinților care au viețuit pe aceste meleaguri, Sfântul Ștefan a devenit domn al Moldovei în acele vremuri de cumpănă. El a șters lacrimile din ochii poporului oropsit în cei 25 de ani de lupte fratricide și a adus din nou nădejdea în sufletele oamenilor și credința că Dumnezeu nu uită de poporul Său, căci le-a rânduit conducător după voia Sa. Și astfel, prin dragostea lui pentru popor, s-au umplut de dragoste inimile cele orfane ale oamenilor.

A istorisi viața Sfântului Voievod Ștefan și a desluși gândirea sa este peste puterea omenească. Noi putem să vedem, după puțină

noastră înțelegere și credință, doar firimituri din lucrarea pe care Dumnezeu a făcut-o cu acest ales al Său.

Cugetând la faptele sale, pe care „nimeni dintre domni nu le-a ajuns”, cum spunea cronicarul Grigore Ureche, ne gândim că un copac cu o coroană măreață poate să reziste furtunilor doar dacă are o rădăcină pe măsură. Faptele Sfântului Ștefan alcătuiesc o uriașă și măreață coroană, și în cele lumești, și în cele duhovnicești. De aceea, trebuie să căutăm care a fost rădăcina bunelor sale izbânzi în furtunile care se abătuseră atunci peste Moldova și peste el.

Pe cât este cu puțință, vedem că această rădăcină, care a hrănit faptele sale luminoase și mărețe, a fost formată din trei mari virtuți: credința vie și puternică în Dumnezeu, dragostea de popor și o adâncă smerenie.

CREDINȚA VIE ȘI PUTERNICĂ

Despre credința sa, la aproape trei sute de ani de la mutarea la locașurile de veci, ierodiarhul Gherasim Putneanul a scris: „Nici eresurile cele înșelătoare, nici focul vârstei tinerești n-au putut-o sminti, ci a rămas întărit pe piatra care este Hristos, pe a Cărui cruce de-a pururi îmbrățișată la piept ținând, viața sa Lui a închinat-o, nădejde nesmintită printr-Însul la Părintele veacurilor având, prin Care pe toți vrăjmașii săi a gonit, a înfrânt, a surpat”.

Credința pe care a păzit-o Sfântul Ștefan a fost curată de orice întinare. Nu au fost erezii sau schisme în timpul domniei sale, nu a fost nicio știrbire a adevărului moștenit de la strămoșii săi. În toate legăturile cu conducătorii de state de altă credință, el a știut să conlucreze în ce era interes comun fără să se abată deloc de la ortodoxie.

Cu adevărat, fericit ești, Sfinte Ștefane, pentru credința vie pe care ai avut-o și care a născut împreună-lucrarea cu harul Duhului Sfânt zi cu zi și an de an! Doar prin credință ai putut să ții cârma conducerii țării îndreptată spre Hristos, mai bine zis ai știut să Îl aduci pe Hristos la cârma conducerii țării.